

Tokratni večer iz serije Trubarjeva hiša duhov, ki se je odvil v petek, 13. marca 2015, je bil posvečen baladi. Gre za eno zanimivejših srednjeveških oblik, ki pa nikakor ni ostala pozabljena v času. Kot smo videli, jo lahko razumemo in obravnavamo na več načinov; tako strogo literarnoteoretsko kot tudi z glasbenega ali celo s sociološkega vidika.

Novost tokratnega programa je bil glasbeni gost Matej Krajnc, ki je tudi otvoril dogodek in za gledalce in poslušalce »Radiotelevizije Trubarjeva« nekaj od znanih balad (tako tistih v glasbenem kot tudi v pesniškem smislu), ki jih je tudi sam uglasbil in prevedel, zaigral na kitaro ter tako poskrbel za primerno vzdušje.

Povezovalka večera Anja Radaljac se je o baladah s pomočjo sodobne tehnologije pogovarjala s strokovnjaki iz celega sveta. Prvi sogovorec, Bert Baladnik iz poljskega Lodža, je tako o zadevi spregovoril najprej s teoretičnega vidika. V glavnem gre za epsko pesem, ki pa narativnost kombinira z lirično introspekcijo, dialog pa jo približuje tudi dramski umetnosti. Sama beseda naj bi izvirala iz provansalsčine in pomeni plesno pesem; podoben pomen ima tudi italijanska srednjeveška ballata, na bližino med besedo in glasbo pa opozarja tudi značilna zvočnost baladnih besedil. V osnovi razlikujemo med francosko, nemško in angleško balado, pri prvi pa lahko kot tri oblikovne različice (glede na dolžino in razporeditev rim) omenimo malo balado, veliko balado in kraljevski spev.

V sociološko dimenzijo balade se je poglobil Franc Balatar, dvojni doktor antropologije in primerjalne književnosti, trenutno pa strižec ovac iz Avstralije. Povedal je, da je bila balada v družbenem smislu pomembna zlasti ker je med drugim proizvedla in tudi mitizirala kar lepo

število takoimenovanih ljudskih junakov (kot sta, denimo, Robin Hood in Jesse James). Nadalje je spregovoril tudi o nekoliko temačni atmosferi, ki je velikokrat sestavni del balade, in zaradi katerega je postala zopet zelo aktualna v obdobju romantike (kot tudi številne druge srednjeveške oblike).

Balada pa je tudi beseda, s katero dandanes poimenujemo glasbeno »podzvrst«, na kar je opozoril poznavalec popularne glasbe Jani Kremen – The Bullet, tretji strokovnjak s tega področja. Kot smo že omenili, glasbena razsežnost balade nikakor ni nezanemarljiva. Skozi čas se je oblika razvijala vse od baladnih oper, blues in folk balad do tistih v pop in rock glasbi, pod tem pojmom pa danes tako v glavnem razumemo bolj umirjene čustvene pesmi. Kot primer te oblike v popularnejši glasbi je Jani Kremen navedel *The Ballad of John and Yoko* ali pa vsem dobro poznan

Stairway to Heaven

Poleg uglasbenih balad smo lahko slišali tudi nekaj tistih, ki so zaznamovale poezijo. Voditeljica Anja Radaljac nam je za ilustracijo teoretičnega dela najprej prebrala Villonovo *Balado o gospeh minulih dni*

v prevodu Janeza Menarta, kasneje pa smo lahko slišali še nekaj slovenskih balad izpod peres Frana Gestrina, Borisa A. Novaka, Boža Voduška, Gregorja Strniše in Marka Pavčka. Prebrane pesmi lepo orišejo razvoj te oblike skozi literarno zgodovino, nenazadnje pa kažejo tudi na to, da je tudi pri nas nastala kopica raznolikih in kvalitetnih del. Balada, po besedah Borisa A. Novaka

najmlajša hči Plesa in Glasbe

, tako še vedno predstavlja vir navdiha tudi za sodobnejše generacije pesnikov.

Zarja Vršič

 [{fshare id=1480}](#)